

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisii cu post'a în laintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platecu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 14.

Sibiu, 17/1 Martiu 1879.

Anulu II.

Nr. 164 Pres.

Cerculariu

cătra tôte oficiile protopresbiterale din archidiecea Transilvaniei.

Mi au venitu si inca totu 'mi vinu mai din tôte partile archidiecei mele multe adrese proveđiute cu subscrieri numeróse din partea clerului si a credintiosilor nostri, prin cari se dá espressiune viua onoru ingrigiri serióse, ce le a produsu la archidieceanii mei proiectulu de lege elaboratu de inaltulu regimu alu statului pentru introducerea limbii magiare, cá studiu obligatu, in tôte scólele populare elementari, prin urmare si in ale nóstre confessionale.

Inca 'nainte de a 'mi fi venitu astfelu de adrese, am petrecutu insumi cu tóta atentiunea mentionatulu proiectu de lege dupa copriusulu lui divulgatu prin jurnale si am consultatu cu ai mei asupr'a obiectului; ér' mai apoi, dupace si din partea celoru lalte eparchii ale provinciei nóstre metropolitane se ivira asemenea ingrigiri, eu si Preasantiile Sale episcopii eparchiali din Caransebesiu si Aradu ne-amu aflatu siliti a intreveni in obiectulu acest'a chiaru la preainaltulu tronulu alu Maiestatei Sale cesaro-regesci si apostolice, rogandune preaumilitu pentru a se detrage atinsului proiectu de lege preanalt'a aprobare prealabila.

Prin preaumilit'a nóstra representatiune, carea noi archiereii insotiti de deputatii clericali si mireni ai consistorieloru eparchiale din Sibiu, Aradu si Caransebesiu, o amu substernutu in persóna in diu'a de 1/13 Februariu a. c. la preainaltulu tronulu, — biserica nóstra representata astfelu, a facutu totu ce se potea face între datele inpregiurari fatia de atinsulu proiectu de lege, fara sè fimu condusi catu mai putienu de vre-o ura séu aversiune cătra limb'a magiara, care e limb'a statului, ei singuru numai de acele vederi: cá o lege cá cea proiectata de inaltulu regimu alu tierii, pe langa aceea cá ea in parte ar jigni autonomi'a nóstra bisericesca, nu s'ar poté esecutá fara detrimentulu culturai corespundietóre trebuintieloru reale ale poporului nostru; ér o esecutare a ei fortiatá ar produce amaratiune si poté si alte urmari rele chiaru in detrimentulu adeveratelor interese ale patriei.

Radiemati pe ponderositatea motiveloru espuse in preaumilit'a nóstra representatiune, si insufletiti

de simtimintele nóstre loiale si de adevratulu patriotismu, care ni au datu taria in pasii nostri, — noi archiereii si deputatii consistorieloru eparchiale ne amu reintornatu din missiunea nóstra cu cele mai bune sperantie de unu resultatu multiamitoriu pentru caus'a nóstra si salutaru pentru diferitele nationalitati ale patriei comune.

Sperantiele acestea ale nóstre le inpreunamu cu mangaerea aceea, ce ni o dau cuvintele preagratióse ale augustului nostru monarchu, cari fuseram fericiți a le audi la substernerea preaumilitei nóstre representatiuni, cá adeva Maiestatea Sa sè va indurá a luá obiectulu petitiunei nóstre cá demnu de o prejudecare matura, dandu pregratiosu inca inainte espresiune cu deplina liniscire acelei sperantie: cá de siguru e departe dela gubernulu Maiestatei Sale si intocmai si dela legislatiune intentiunea, de a pune in vigóre asia felu de dispositiuni, cari aru poté caus'a ingrigiri temeince, si aru fi in stare de a turburá între diferitele nationalitati ale tierii pacea si concordia, care spre bucuria esista, de Maiestatea Sa e totdeuna dorita, si a careia grigire ulterioara Maiestatea Sa ni o poté numai recomandá si noue cu tóta caldur'a.

Candu vinu a Te insarciná, cá tôte acestea se le inpartasiesci clerului si poporului din tractulu (tit.) DTale cá respunsu generalu la numerósele adrese, de cari amintiiu la inceputu, — me folosescu de ocaziunea acést'a spre a dá cu totadinsulu organeloru nóstre bisericesci si prestetotu clerului si poporului archidieceanu svatulu meu archipastorescu: cá in cele ce privescu proiectulu de lege atinsu mai susu, se-si liniscésca ingrigirile, punendu-si tóta increderea in autoritatile superiori bisericesci, cari priveghiéza si de siguru voru priveghiá si mai departe asupr'a intereselor culturali ale poporului nostru, si nu voru lipsi a-si face la timpu detorinti'a facia de ori-ce incidinti, cari nu cumva ni-arú poté reinoi ingrigirile.

Cu deosebire recomandu clerului si poporului nostru: se-si pastredie in tóta curatieni'a simtimintele sale religióse si nationali insupte dela strabunii nostri inca prin educatiunea domestica; daru pe langa acestea se conserve si se nutrésca cu caldura si patriotismulu celu adevratu, care pretinde, ca toti fiii patriei, de ori-ce limb'a séu religione, se se unésca într'unu singuru statu, pe bas'a

principiiloru subline de libertate, egalitate si fratiutate.

Cuvintele preagratióse ale Maiestatei Sale augustului nostru monarchu se prinda radecini adenci in ánimelne nóstre. Clerulu si poporulu nostru, consciu de sine si mándru in virtutile sale cetatienesci, se conlucre in atitudine generósa pentru sustinerea pacii interne si a bunei armonii între diferitele popóre ale patriei. Legile tierii sanctionate de Maiestatea Sa se le veneram neviolabile. Autoritatiloru statului se le damu reverinti'a si ascultarea, ce le compete dupa conceptele genuine de regimu constitutionalu. Dar mai pre susu de tôte esceleze clerulu si poporulu nostru prin cea mai stralucita virtute eredita dela stramosii sei, prin credinti'a neclatita si omagial'a supunere cătra aceea ce este prim'a si suprem'a conditiune de existintia a statului nostru: cátra preanaltulu tronulu, si anume cătra Majestatea Sa ces. regésca si apostolica, preagratiósulu nostru domnitoriu Franciscu Iosifu I. pentru a caruia scumpa viétia si binefacatorea-i potere in tôte dilele inaltiamu la ceriu ferbinte rogaciuni!

Sibiu, 8/20 Februariu, 1879.

Mironu Romanulu m., p.,
archiepiscopu si mitropolitulu.

Critic'a criticeii in caus'a nationale.

Este una din aparitiunile cele mai interesante in dilele acestea, cá respunsulu monarchului datu deputatiunei gr-orientale romanesci in audienti'a din 1/13 Februariu a. c. se ia de cătra ádversarii nostri tocma asia in favórea propria, precum ilu luamu noi in favórea nóstra. Marea differentia între noi si ádversarii este, cá noi spunemu limpede cum ilu intielegemu, ei din contra nu se esplica, ci sívoaie, se incurca in sofisme, cá si vulpea in capcanu. Noi suntemu indestulati cu respunsulu imperatescu. „Eu afiu cá obiectulu rogamentei DVóstra merita cá se'lu iau in cercetare matora (reiflicher Erwägung würdigen).“ Potea se dica monarchulu mai multu, inainte de a primi si a citi representatiunea? Nu potea, precum nu poté nici altulu nimeni. Cu tôte acestea monarchulu merse si mai departe, cá-ci audise pe scurtu, care este obiectulu plansórei romanesci; ilu cunoscea chiaru din telegramele metropolitiloru, dela Sibiu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Poesii poporale.*)

Doine.

I.

Fruñdia verde lemnu din susu,
Badea la Sibiu s'a dusu,
S'aduca metase négra,
Se'mi cosu o camasie draga,
Un'a lui si un'a mie
Se 'mi fia de cununie.
Badea 'napoi s'au inturnatu,
De metase si'au uitatu,
Si alt'a si-au capatatu.
Si elu mi-au tramisu inapoi
Doue fire de secara,
Ca éca elu acum' se 'nsóra;
Si eu iam tramisu inapoi
Doue fire de ovesu,
Se se insóre sanetosu.
Si elu mi-au tramisu
Doue fire de alunu,
Se me ducu se mi-'lu cununu.
Si 'ntrebaui pe maica mea,
Se me ducu ori óre bá?
Taci tu fica si te du.
Dá la fin'a ce se'i ducu?

*) Petrecendu in timpulu din urma câteva dile la Orasthi'a si Hunediór'a mi se dete ocaziune a culege câteva frumóse si pretióse margaritare de poesia poporala de prin acele tienuturi. Publicandule in foisióra „Observatoriului“ credu a face o placere cetitoriloru si cetitoriloru nostrii, precum si unu modestu serviciu literaturai nóstre nationale.

J. G. Baritiu.

Dui o mana de alune,
Se se duca fi'na in lume
Se'ti remaie finulu tie.

II.

Fruñdia verde visinele,
De vi mere*) badeo mere,
De vi mere badeo mane,
Du-me badeo si pe mine.
De'ti a fi cu min' rusine,
Fà-me badeo bréu de lana
Si me 'ncinge pan'ga tine;
De'ti a para breulu greu,
Fà-me lumina de seu
Si me pune in snulu teu;
De ti-o fi ca m'oi stricá,
Fà-me lumina de céra
Si me pune subtióra,
Si me treci cu tine 'n tiéra.
Unde badeo tu i ciná,
Eu frumosu ti-oi luminá,
Unde badeo tu i pasi,
Eu mereu cu tine oi fi.

III.

Dorù badei, dorulu meu
De l'asiu potea capatá,
Eu cu dragu l'asiu semaná,
Si l'asiu face stogu in pragu,
Si l'asiu inblati cu dragu,
Si l'asiu cerne prin sprincéna,
Si l'asiu dá ánimel mele
Dór s'ar stemperá de jele.

IV.

Eu sunt féta de romanu
Numele meu e Florica,

*) usitatu in locu de merge.

Si frumósa cá si-o flóre
Diminéti'a pe recóre.
Badeo, ochisiorii mei
Iau unsu maic'a cu uleiu,
Storsu in frundia de teiu.
Badeo budiutiemele mele
Le a unsu maic'a cu zaharu,
Cu dulce si cu amaru.
Sunt féta din casa mare,
Pociu iubi pe ori si care.
Nu sunt féta de domnu mare
Se portu perulu pe spinare,
Nici haine de metase,
Mai bine camasia frumósa.
Dominec'a in serbatóre
Incaltiu cismele in picióre,
Si la grumadiu puiu margele,
Si in degete puiu inele,
Si in cossitia floricele.
Unu fecioru la mine vine,
Si cu man'a me coprinde,
Si un'a la flori intinde,
Si eu indaraptu i-am spusu:
Dute, dute badisióre,
Ca tu n'ai la mine doru,
Ca doru ti l'ai vendutu
Preste o gradina cu flori,
Si n'ai nici o flóre alésa,
Se puiu in paharu pe mésa.

V.

Me rogamu mandro de tine,
Cá se faci atát'a bine,
Se vini tu pana la mine,
Ca mi-e fórté doru de tine.
De ar fi dorulu vendiatoru,
Eu m'asiu face negutiatoru,
M'asiu pune cu siatr'a'n pragu
Si asiu vinde cu doru si dragu,

de data 27 si dela Blasiu 28 Ianuariu, de aceea Mai. Sa adaoase „Dau cu deplina liniste espressiune sperantiei mele din capulu locului (in vorhinein), că de siguru atātu gubernulu Meu, cătu si Legislativ'a nu are nici-decum scopulu (die Absicht ferne liegt), de a luá decisiuni cá acelea, care se póta caus'a ingrijari intemeiete si se fia de natura a turburá (stören) pacea si concordia dintre diversele nationalitati ale tieiei, dupa cum existe ea spre bucuria Mea si precum Eu o am doritu totudeauna, a carei sustinere vi-o recomandam si dvóstra cu totu adinsulu (auf das wärmste).“

Se póte unu limbagiu mai respicatu decâtu este acesta? Mai. Sa nu a disu romaniloru: nu aveti dreptate se ve plangeti contra nimenui, ci si-a datu cuventulu seu imperatescu, cá Elu Insusi va cercetá caus'a nóstra, si apoi cá si cum ar dice cineva curatu romanesce: Nu credu cá ministrii voru cutediá se'mi ésa inainte cu proiecte, care se póta turburá spiritele si pacea publica. Atqui — ergo, aru inchiaie vechii nostrii professori. Atqui ministrulu au anuntiatu cutare proiectu de lege, care a turburatu fórtu pe nationalitati: ergo etc.

In deductiunile critice sale „Herm. Ztg.“ pretinde cá atributu alu statului, atotopotinti'a (omnipotentiam), apoi cu consecentiele trase din acestu principiu merge asia departe, in cătu revindica anume statului Ungariei, dreptulu absolutu (das unzweifelhafte Recht) de a dá cetatieniloru sei educatiunea ce convine mai bine scopulu seu; de unde apoi inchiaie, cá statulu Ungariei cá statu polyglotu (de mai multe limbi) are dreptu de a inpune limb'a statului in scólele elementarie cá studiu obligatu pre langa limb'a materna.

Inainte de a dá statului atributulu omnipotentiei cá lui Dumnedieu, ceremu dela auctorulu critice facute protestului romanescu, cá se dea definitiunea statului. Dsa remase datoriu cu acea definitiune si noi insistemu cá se ni-o dea, cá-ci altmintrea ori-ce discussiune si disputa dintre noi este si remane vana, si intr'aceea afirmatiunile lui devinu fórtu periculoase pentru libertate si chiaru pentru statulu, ale carui drepturi voiesce se le apere cu multa energiá, pe care inse densulu ilu inpinge spre clin'a celui mai teribile despotismu, spre abisulu unei tiranii desfrenate. Pre cătu timpu nu'i avemu definitiunea ceruta aci, nu ne remane alta, decâtu se 'i punemu unele intrebari, la care 'i ceremu asemenea respunsu cathegoricu.

Auctorulu sustine, precum observamu si mai in susu, thesea teribile: Fia-care statu are dreptulu absolutu de a dá cetatieniloru sei educatiunea, de care crede elu cá convine scopulu seu mai bine. Din acésta asertiune apodictica urmédia cu consecentia de feru cá:

Statulu Lacedemonianu (Sparta) avuse dreptu

M'asiu pune cu siatr'a'n susu
Si asiu vinde la doru si dragu.

VI.

Vai padure désa esci,
Vai bade departe esci,
De-aci bade pan' la tine
Trecu doui ani si diece dile.
Dorulu meu pe unde umbla,
Nu'i pasere se'lu ajunga.
Dorulu meu pe unde jóca,
Nu'i pasere se'lu intréca.

VII.

Frundia verde de alunu,
Me duseiu sér'a pe luna
Se'mi cautu o floricea,
Care multu ánim'a 'mi strica
Si se o intrebu:
De ce in gradina pléca fruntea si suspina?
Eu intrebu,
Flórea 'mi respunde:
Cá-ci o jale me coprinde,
Arde sufletu'mi si geme,
Cá-ci me uscu fara de vreme.
Trei dile sunt in florita
S'apoi cadu de ventu palita.
Si pre mine cade 'ndata
Umbra négra, 'ntunecata,
Incátu nime nu'mi-ar crede
Flóre-am fostu séu érba verde.

VIII.

Jeluim'asiu, dá n'am cui,
Jeluim'asiu codrului,
Codru jalnicu cá si mine,
Tipa frundi'a nu 'si-o tiene.
Dar' m'oiu lasá pan' la véra
Si oiui esi la campu afara,
Candu voru cresce dadatiele
Si m'oiu jelui la ele,
Cá la nisce frati ai mei;
Candu voru cresce viorele
Si m'oiu jelui la ele
Cá la sororile mele.

a ucide pe toti pruncii căti se nascea cu vreunu defectu fisicu, sau slabanogi, neapti de a portá arme, precum si cá acelasiu statu avea dreptu de a rapí pe toti pruncii din braciiale parintiloru in etate de căte 5 ani, spre a'i cresce in casarme comune, esclusivu pentru scopulu seu. Totu acelu statu avea dreptu cá barbatiloru, femeile carora nu concepea prunci dela ei, se le dea adjutanti cá se faca prunci. Asia 'i convenia.

Statulu republicei romane avea dreptu se tina scóle cătu se póte mai multe de gladiatori, se'i faca a se omori unii pe altii cu sutele in circ u, pentru cá junimea Romei se se dedea de mica a omori si ea ómeni. Asia 'i convenia.

Statulu otomanu avea dreptu „nedisputabile“ de a rapí pre toti baiatii cei mai frumosi si bine crescuti ai locuitoriloru crestini, a'i taiá inpregiuru, a'i dá la scólele turcesci si a'i infundá in corpulu celu barbaru si spaimantatoriu alu Ieniceriloru. Acelasiu statu representatu prin sultanu, avea dreptu se ucida, dupa legea ce'si facuse elu insusi, pe fia-care di căte 14 ómeni, fóra nici-o judecata prealabile, fóra sententia, fóra a dá cuiva sama de acelea omoruri, decâtu numai lui Allah.*)

Statulu Franciei voindu a se unificá si in religiune, avuse dreptu a sili pe calvini cá se 'si dea pruncii numai la scóle r.-catholice, éra dupa-ce, acestia nu voiá se'si sacrifice libertatea consciintiei, acelasiu statu avu dreptu se pórtu contra loru optu ani de dile resboiu de esterminare, se inchiaie cu ei pace intarita prin juramentu minciunosu, in fine in memorabil'a nópte a S. Bartolomeiu 23 Augustu 1572 se cada pe furis cu arme asupr'a loru, se macedie vreo 30 de mii din trensii. (Histoire de la St. Barthelemy. Paris 1829. Die Pariser Bluthochzeit. Leipzig 1826). Asia a convenitu si statulu Franciei.

Statulu Spaniei, decisu a se unificá pe fundamentele religiunei rom.-catholice, au avutu dreptu se ridice ruguri (lat. Rogus) de focu, se ardia pre toti căti nu voiá se 'si dea educatiune catholica.

Statulu Angliei avu dreptu a torturá pana la sange pe 6—7 milióne de locuitori ai Irlandiei, pentru-cá nu voru se dea tenerimei loru educatiune calvinesca.

Statulu imperiului germano-romanu i convenise cá se decretedie estermizarea totale a protestantiloru din tóte provinciile si cu atātu mai virtosu din Ungari'a, se innece educatiunea si scólele protestante cu popi cu totu, in baile de sange dela Cassovi'a, Eperjes etc. prin generalulu-tigru Caraffa.

Statulu calvinescu alu Transilvaniei avuse, totu dupa teori'a din „H. Z.“ dreptulu absolutu de a esterminá religiunea si natiunea romanésca, din cauza cá romanii nu suferia a se dá tenerimei loru educatiune calvinesca in scóle calvinesci.

Exactu dupa acésta teoria adevératu ardeléna in patru muchi, statulu modernu alu Rusiei are totu dreptulu se dea legi natiunei polóne supuse, natiunei germane dela Marea baltica, partiei de natiune romanésca, se estermine limbele si tóta istori'a loru, se stérge si tóte urmele religiunei rom. et greco-catholice, pe cea protestanta, pe cea mohamedana etc. Asia cere ide'a de statu a Rusiei (Russische Staatsidee).

Imperatulu Iosifu II avuse totu dreptulu se introduca limb'a germana in tóte scólele provinciiloru sale, cá-ci asia i se parea lui cá cere ide'a unitatiei statului seu, si sciti cá pe atunci statulu era imperatulu.

Statulu republicei venetiane 'i convenia cá se innece in mare, sau se transpórtu preste „puntea doreriloru“ in carcerile coperite cu plumbu pe oricáti nefericiti ar fi condamnatu consiliulu celu misteriosu de diece, de ale carui crudimi si atrocitati tremurá nu numai cetatienii venetiani, ci tóta Itali'a, ale carui temeieri de condamnare nu le cunoscea nimeni. Asia convenia ideei de statu venetianu.

Auctorulu critice din „Herm. Ztg.“ pretinde numai pentru statu dreptulu de a dá cetatieniloru educatiunea ce ar conveni mai bine, cu atātu mai virtosu pentru statulu Ungariei, cu cătu acesta este mai polyglotu. Asia dara inpregiurarea, cá unu statu este polyglotu, 'i da lui dreptulu cá se'si aléga una din multe limbi vorbite in statu, si apoi pe acésta se o inpuna la toti individi de ori-ce natiune, fia aceia in minoritate sau majoritate, de 100 sau de 10 milióne, prin forti'a legei si chiaru prin forti'a armelor, daca nu s'aru supune la lege. In adevéru, la acésta idea geniale nu venisera nici chiaru Chalifii cei potenti ai Arabiloru, nici Padisiahii si Sultanii, demnii

*) Dim. Cantemiru Istori'a imperiului otomanu. Hammerpurgstall, Zinkeisen etc.

loru successori. Muradu si Baiazidu, Mahmudu, Selimu, Suleimanu, toti au inventatu cáte unele din legile barbare, infame, prin care s'au pusu temelfi la ruin'a totale a imperiului, dara cá se inpuna limb'a statului cu forti'a la popórale subjugate, acésta idea trebuia se ésa din Ardélu si inca tocma dela Sibiiu. Turcii adeca era fórtu cu minte in punctulu acesta. Ei isi dicea: N'amu neunitu se ne facemu spese órbe, se irritamu totu-odata si mai multu asupr'a nóstra pe popórale subjugate noue, inca si prin inpunerea fortiata, ori a limbei arabice, care este limb'a nóstra bisericesca si de salonu, ori a celei turcesci; cei cari voru avea interesu cá se le invetie, le voru si invetiá de siguru, fóra nici-o sila.

Intocma asia a fostu si cu limb'a latina mai multe sute de ani, anume chiaru si in Ungari'a si Transilvani'a pana pe la 1840; nimeni nu o inpunea cu forti'a, o invetiá cine voiá; de si ea era nu numai limb'a statului in legislatiune si administratiune ci si limb'a bisericesca la marea majoritate a locuitoriloru Ungariei si Croatiei, ba in cătuva si in conversatiune cotidiane, éra statului nici-odata nu'i lipsia individi cunoscatori de acea limba mórtu, asia de bine, in cătu se póta fi aplicati in tóte functiunile, ba in anii dintre 1820 si 1848 se inmultisera asia de tare, in cătu ne mai incapendu in functiuni cu plata, servia cáte 9—10 ani cá vai de ei, pe spesele loru, asteptandu dupa căte unu salariu de 2—300 fl. Scurtu, in nici-unu statu din lume interessulu seu de existentia, de prosperitate si securitate nu cere nici-decum cá conditiune, cá locuitorii de diverse limbi se cunósca limb'a statului, precum nu se cere, cá toti locuitorii se aiba aceeasi religiune, aceleasi datine, aceeasi statura, aceeasi forma si materia de vestimente, si ori-cine s'ar incercá se le regulamentedie pe tóte acestea, ar fi unu tiranu din cei mai nebuni si periculosi.

Adeca, pentru comoditatea cătoruva mii de functionari publici, caroru le este lene a invetiá inca si alta limba din patri'a polyglota, se cheltuesci dieci de milióne pe fia-care anu, cá se inveti cáte pe diece milióne de locuitori limb'a statului. Ce mai comérciu ati potea face cu idei de acestea, de es. in Angli'a, in Americ'a septentrionale, in Elveti'a, Belgiu, Svedi'a etc.

(Va urmá.)

Transilvani'a.

— Sibiiu, 1 Martiu, 1879. — Ieri in 27 l-c. a sositu aicea dela Brasiovu o deputatiune de 12 persóne fruntasie ale poporatiunei romane din acelu orasiu, insarcinata din partea unui meeting poporalu ce a avutu locu dominee'a trecuta in sal'a hotelului Nr. 1 din Brasiovu, cá se vina aicea se felice si se multamésca Escl. Sale archiepiscopului si mitropolitulu Mironu Romanulu pentru pasii intreprinsi la Vien'a in caus'a limbei si a biserice nationale romane. Acea deputatiune constatátore din d. d: D. Manole, N. Purcareá, I. Stinge, G. Porescu, C. Popescu, I. Filipescu, D. Ioncioviciu, G. Popu, I. T. Popovicu, N. Ciureu, C. Popazu si I. Dusoiu, subt conducerea d. Diamandi Manole avu audientia inca in diu'a sosirei la Escl. Sa, cu care ocaziune oratoriulu deputatiunei dupa ce tienti o vorbire ocaziionala, immanua Escl. Sale o adresa coperita cu preste 400 subscrieri. Escl. Sa bine-voi a respunde acelei deputatiuni cuvintele de mai la vale.

Ieri deputatiunea brasioveniloru a fostu intr'unita pre langa alti cátiva barbati de distinctiune din locu la més'a metropolitana.

Respunsulu Escelentiei Sale Domnului Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu

datu in 15/27 deputatiunei de 12 barbati tramisi din partea romaniloru din Brasiovu.

Domniloru,

„Audiendu cuvintele calduróse, ce mi le grai-rati, trebue se presupunu: cá adres'a acésta care mi-o predati si pe care eu o primescu cu multa placere, coprind in sine consimtiementulu braviloru nostrii correligionari si connationali din Brasiovu fatia de acei pasi, cari eu cu concursulu celorulalti preasantiti archierei de dincolo si cu a deputatiuniloru consistoriale i-amu intreprinsu mai de curendu pentru salvarea intereselor culturali ale poporului nostru.

Amu fostu convinsi din capulu locului, cá punendu-ne noi intru aperarea unei cause asia de vitala pentru poporulu nostru, lucrurile nóstre voru stá in acordu cu dorintiele, ba cu dreptele pretensiuni ale publicului romanu. Si candu DVóstre venitii in numele braviloru brasioveni a ve descoperi in acestu modu consimtiementulu la atinsele intreprinderi: eu, magulitu fórtu de acésta onóre, nu potu decatu a ve multámí pentru increderea ce o puneti in conducatori superiorii ai trebiloru nóstre

nationali-bisericesci si pentru spriginulu moralu ce ni-lu dati in acestu chipu.

Fiti convinsi Domniloru! — si acésta ve rogu se o spuneti si celoru-lalti —: cá eu, si de siguru si ceia-lalti frati archierei, cu multu mai tare suntemu petrunsi de simtiulu datorintieloru nóstre catra adeveratele interese ale poporului nostru: decatu cá se potemu lasá se vina asupra natiunei si a bisericeii nóstre rele si ispite, fara a ne incordá tóte poterile spre delaturare a acelora.

Inse precum de astadata, asia si in cele ce le vomu avea de a le face in viitoriu, avemu lipsa de succesulu si de sprijinirea unanima a clerului si poporului nostru. Déca o vomu avé acésta: atunci in ori-ce lupte la cari nu cumva vomu mai fi provocati, triumfulu nostru finalu va fi asigurat, pentru-cá noi nu ne luptamu pentru altu-ceva, decatu numai pentru cultura, pentru adeverat'a libertate, egalitate si fratietate, care trebuie se fia principiele conducátore pentru toti cei ce voiescu se tréca de ómeni ai civilizatiunei.

Dumnedieu se ve binecuvinte!

Tinut'a clerului si poporului serbescu facia de noulu proiectu de lege scolastica.

„Ce sciti despre serbi?“ este intrebarea stereotipa, ce ni se pune mereu de 2 septemani incóce si mai alesu de candu diarele magiare si magiaróne citara cu placere o secatura din fói'a „Serbski Narod“ (Poporulu serbescu), care scriá, cá serbii nu voiescu se scia nimicu de protestele romaniloru si ca ei nu se iau dupa valachi.

Mai antaiu trebuie se scimu si se pricepem, cá gubernulu isi castiga pe unde numai póte, in fia-care limba din patria, câte unulu séu doue diarie, ce se obliga se scia cumu i place lui, éra candu nu póte, intemeiédia elu câte unu diariu, precum fusese pentru romani in a. 1870 candu dupa caderea „Concordiei“ fundase cu spese mari diariulu „Patria“ in B.-Pesta, la care pusesse totu pe nisce romani, cá se insulte pe natiunea nóstra in limb'a nóstra, pâna ce remase cu vreo 20 de abonati. Se spune cá tocma asia este subventionatu si „Serbski Narod“ din fondulu de dispositiune. Se citiedie foile magiare in cestiuni nationale si eclesiastice articlii si passagiuri din celelalte foi serbesci si croatice; dara acelu curagiu nu'lu au. Asia dara se nu se alteredie nimeni de câte o falsificare de acestea.

Lucrulu stá cu totulu altumentrea. Mai antaiu cá mitropolitulu serbescu Procopiu Ivascovicu ori-catu este elu de betranu si nepotintiosu, si-a datu cuventulu seu, cá preas. sa si toti episcopii serbesci cu sínódele loru au se ia mesuri tari contra magiarisarei, mai alesu, cá ei toti sunt si membrii ai casei magnatiloru, cá si episcopii rom.-catholici. Dara positiunea politica si eclesiastica a poporului croato-serbescu differe fórte multu de positiunea romaniloru din acésta monarchia. La 1 milionu de croato-serbi se afla in regatulu Croatiei, care isi are autonomi'a sa politica, adeca administratiune publica, justitia, autonomia eclesiastica, legi scolastice proprii, tóte cu limb'a propria nationale, unde gubernulu si diet'a Ungariei nu se potu amestecá intru nimicu. Alti 1 milionu 200 mii de serbo-croati se afla pe teritoriulu numitu grani-ti'a militara, cu scólele si cu limb'a loru nationale, unde érași unguenii nu se potu amestecá intru nimicu. Serbii din Dalmati'a sunt asemenea aparati. Asia dara la vreo 2 1/2 milióne serbo-croati din monarchi'a intréga, de gubernulu si diet'a Ungariei nu le pasa nimicu, ori-candu e vorb'a de instructiune publica, de afaceri eclesiastice, de limba si cultura nationala. Asia din tóta serbiamea remanu espusi la furiile magiarisarei numai pucini serbi din Banatu, caroru inse nu le prea pasa de sbuciumaturile dloru Trefort si Tisza, pentru-cá loru le vine de a gat'a si scóla, si literatura dela ceilalti serbi, si fondurile proprie serbesci facu mai multe milióne, éra ce nu póte face biserica pentru scólele serbesci, face tier'a autonóma Croato-Slavoni'a din veniturile proprii. Preste acestea, serbii de dincóce de Dunare stau in comunicatiune strinsa cu serbii din Serbi'a independenta pe terenulu literaturii si alu instructiunei publice; ei si citescu in limb'a loru mai multu decâtu romanii in a loru.

Din tóte acestea urmédia, cá serbii potu ambla cu flori in caciula de fric'a magiarisarei. Si totusi cine ar fi crediutu? Pâna si asia numitii Bunievati, adeca serbii rom.-catholici din Ungari'a, condusi de advocatulu Augustinu Mamusich dela

Sabadca si de unu altu confrate alu loru, canoniculu Antonovich dela mitropoli'a rom.-catholica din Caloccea, unde archiepiscopu este renunitulu Haynald, scolandu-se contra magiarisarei, protestara cu mare energia, aducédu între alte argumente, cá in statulu, la a carui sustinere concurgu si ei cu pungile si la aparare cu sangele, isi voru sci apará si dreptulu de a se cultivá in limb'a loru nationale (Vedi „Pesti Napló“ s. c. l.). Dara bunievatii serbi, cá rom.-catholici ce sunt, tinu fórte multu la energiosulu ajutoriu din partea episcopului r. cath. Strossmeier dela Diacovár, barbatu geniale si curagiosu, croatu de sange si de sentimente.

Afara de tóte acestea, serbo-croati se mai ocupa in momentele de facia cu totu adinsulu de cestiunea Bosniei, de incorporarea ei cá tíera si totuodata a dieceseloru christiane din trena, cá se fia totu spre intarirea loru contra magiarisarei, sau daca vreti, si a germanisarei.

Asia stau lucrurile la serbi; prin urmare temerea, cá natiunea romana ar remanea izolata in actiunea sa, este cu totulu desiérta. Tocma din contra, se ne tememu, cá actiunea serbo-croata se nu tréca in fanaticismu, care se semene cu alu pressei din Ungari'a. Bulgarii trecea pâna acuma de unu poporu molatecu si materialistu, care nu s'aru potea inspirá de nici-o idea sublime. Eata inse, cá chiaru ide'a nationalitiei vetamate, batjocorite si calcate in trecutulu loru, ii aduse anume in cetatea Adrianopole la atáta furóre, in cátu dilele trecute batura cumplitu chiaru pe mitropolitulu loru grecu, care se oppunea la tendentiele loru nationale. La doue dile bietulu mitropolitu isi dede sufletulu in urm'a batailoru; dupa aceea diplomatii europeni residenti in Constantinopole au potutu se totu telegrafedie la cabinetele loru despre acelu omoru barbaru, cá-ci pe mitropolitu nu'lu voru mai inviiá.

Revista politica.

Sibiu, 1 Martiu st. n. 1879.

Cu cátu diarele magiare si magiaro-file discuta mai multu demnulu, solidariulu si identiculu pasu alu inaltiloru prelati de ambele confessiuni romane nationale, cu atáta cresce si mai multu furi'a loru asupra elementulu romanescu, ai carui barbati luminati au sciutu se de jóce intr'unu modu si intr'unu momentu pe cátu de frumosu, pe atátu si de bine alesu, atentatulu ucidatoru ce se prepará din partea poterniciloru dilei asupra celui mai blandu, lealu si patrioticu poporu alu monarchiei. Cu cátu antagonistii nostri meditédia mai multu asupra celoru intemplete si isi dau contu despre inportanti'a si consecintiele probabili ale atitudinei in-punatóre si insuflátore de respectu a întregii natiuni, cu atátu ei se infierbenta si mai multu si pretindú dela gubernulu unguerescu din B.-Pest'a, cá se ia mesurile cele mai draconice si terorisátore asupra acelor'a, cari au cutediadu se isi redice capulu si vocea, in locu cá se si ilu tíena plecatu si se fia muti.

Ce? Natiunea romana mai cutédia astadi, subt regimulu unui C. Tisza, „sfarimatoriulu de natiuni“, se se planga la monarchu asupra nedreptatiloru si in-pilariloru de cari suferu pe nedreptu? Ce? Romanii inca n'au muritu, ci ei sunt vii si dau semne de o potere vitala neinfranta si nedestructibila si tocmai acuma, candu in Orientu decurge procesulu de cristalisatiune si concentrare alu nationalitatiloru emancipate de subtú jugulu semi-lunei? Acésta este nici mai multu si nici mai pucinu, decâtu o crima comisa contra omnipotentiei si a suprematiei elementulu magiaru, alu carui destinu este de a domni asupra unoru cete de sclavi, cari se nu cunóscu alta vointia, decâtu aceea a domnulu loru si se nu aiba altu dreptu, decâtu acela de a tacea si a suferi cá si acei nefericiti sclavi negri de pe plantelele estinse ale baroniloru de sclavi din Americ'a de sudu.

S'au insielatu reu domni dela potere, pentruca eata natiunea romana departe de a fi muritu séu desperatu, traiesce conscia de sine si de chiamarea sa pe acestu pamentu. Ea au probatu si de astadata, cá si de repetiteori pâna acuma, ca ea nu renuntia nici la presentulu si nici la viitorulu seu cá natiune. Pentru-ca ei nu iau mai auditu vocea de multu, fiindu-ca i-o au innabusitu, au crediutu ca ea a si adormitu si amutitu cu totulu. Ei bine, acuma au vedutu ca nu este asia si s'au potutu convinge, ca nu totudéuna dórme celu care isi tíene ochii inchisi. Candu nóptea este obscura, sentinel'a incordédia audiulu seu ageritu, pentru cá déca si nu póte vedea pe inamicu, se ilu póta celu pucinu audi apropiandu-se.

Nu fara óresi care satisfactiune morala inregistramu faptulu, ca se aflara si in diet'a ungueresca barbati seriosi, cari se judece cu sange rece si in modu obiectivu asupra pasulu politicu întreprinsu din partea romaniloru prin deputatiunile tramise la Vien'a. Intre aceste raritati sunt de a se aminti bar. Bánhidý si deputatulu Mocsári, cari nu numai ca incuviintiara demersulu romaniloru si atitudinea loru fatia cu proiectulu de magiarisare, dar' celu din urma o spuse gubernulu unguerescu pe fatia, ca se nu mai amble cu míti'a in sacu, ci se marturisésca francu, ca dupa ce in cele politice au delaturatu cu totulu limbele nemagiare, acum au voitu se se incerce a bagá limb'a magiara si in sinulu familielor de alta nationalitate.

Parlamentulu din Vien'a, dupa-ce in dilele din

urma s'au acupatu cu câteva proiecte de lege de inopitu, va fi prorogatu, pentru cá se facu locu delegatiuniloru, care se voru intr'uni érași la B.-Pest'a, pentru cá se votedie bugetele si alte credite pentru spele curente ale ocupatiunei. Depunendu'si mandatele de delegati cei mai infocati adversari ai comitelui Andrassy si ai politiceii sale esterne, precum sunt Herbst, Giskra si bar. Walterskirchen, comitele Andrassy va affá in delegatiuni o maioritate mai compleasna si o minoritate mai pucinu rabulista, decâtu cum au fostu cele din sesiunea delegatiuniloru de inainte de serbatorile Cra-ciunului.

Cestiunea Novi-Bazarului inca si acuma se afla in statu quo ante, pentru-ca gubernulu turcescu nu voiesce odata cu capulu se primésca conditiunile gubernulu austro-ungaru, care culminédia in punctulu militariu, cá adeca Austriei se i se dea dreptulu de a tíena garnisóne in tóte punctele principale ale pasialiculu. Se dice ca comitele Zichy, ambasadorulu austro-ungaru in Constantinopole, ar fi staruindu fórte multu pe langa gubernulu turcescu, cá se inchieia conventiunea aceea atátu de multu dorita, mai alesu de candu famosulu generalu russu Cernaieff petrece érași de cátuva tempu in Serbi'a agitandu, inrolandu si organizandu bande, pentru cá la semnalulu datu din St. Petersburg se si incépa activitatea loru turburátore.

Parlamentulu bulgaru a fostu deschisu cu mare ceremonialu in Tirnov'a de cátra gubernatorele russescu principele Donducoff Corsacoff. Intre deputatii bulgari se agitédia fórte multu cestiunea, déca nu ar fi consultu cá constituant'a bulgara se declare din capulu loculu ca nu voiesce se accepte decisiunile tractatulu dela Berlinu in ceea ce privesce Rumeli'a orientala, ci se proclame de pe acuma unirea cu aceea parte a Bulgariei. Totu in cestiunea acésta circulédia printre bulgari si mai multe adrese spre subsciere, in care ei ceru dela Tiaru unirea Bulgariei. Asupr'a candidatulu la tronulu bulgaru inca nu se scie nemicu positivu.

Intr'aceea arnautii albanesi au avutu o ciocnire la Vranj'a cu serbii, in care au caditu morti si raniti din ambele parti. Acesta érași este unu semnu, ca foculu arde subt spudía si ca tote terenulu din Orientu este inca ardiendu.

Incidentulu romano-russu dela Arab-Tabia s'au terminatu cu aceea, ca la dorinti'a Europei întregi gubernulu romanu au datu ordinu generalelui Angelescu, cá se evacuedie acelu fortu, ceea ce s'au si intemplat. Acésta politica russo-fila a cabinetelor europene probédia inca odata mai multu, ca panslivismulu si politic'a de cucerire a Russei n'are aliatu mai sinceru si mai bine-voitoriu, decâtu tocmai pe diplomati'a européna cu principele Bismarck si comitele Andrassy in frunte.

In diarele streine circulédia unu insolentu respunsu, pe care l'ar fi datu principele cancelariu representantelu diplomatice alu Romaniei la curtea russésca, generalelui Ioanu Ghica. Acesta adeca, inpartasindu cancelariulu russescu, ca gubernulu din Bucuresci a datu ordinu trupelor romane se parasésca fortulu Arab-Tabia, Goriaciocoff se i fi respunsu asia: „Este cu totulu inutilu a mai face reserve. Eu nu voiu lasá niciod-ata Arab-Tabi'a in manile vóstre. Nu ve faceti dara nici o ilusiune in privinti'a acésta. Ori-care va fi decisiunea poteriloru, Russi'a nu isi va periclitá Silistri'a prin cedarea acelu punctu. Nu uitati ca Russi'a este aceea, careia aveti a multiami provinci'a dincolo de Dunare, la care nu aveati nici unu dreptu.“

Asia vorbesce astadi cu Romani'a acelasu cancelariu, care la Plevn'a se rogá de romani se i vina in ajutoriu, cá se salvedie onórea si prestigiulu eclipsatu alu armatei rusesci. A fi ingratu, este privilegiulu de distinctiune alu celoru mari si poternici!

Pestilenti'a a strabatutu pâna in capital'a Russei; asia ne spune o telegram'a din St. Petersburg. Acolo adeca, precum s'au publicatu prin insusi „Monitoriuulu oficialu“, la clinic'a profesorulu dr. Botkin a venit unu tieranu, pe care dupa ce l'a íesaminatu au constatatú ca este infectatu intr'unu gradu mai usioru de cium'a orientala.

Concursurile

propuse de

SOCIETATEA ACADEMICA ROMÂNÁ

conformu decisiuniloru luate in sesiunile de pene la annulu 1878.

I. Premie privitóre la Filologia si Litteratura.

A. Premiú Zappa

(pentru traduceri de autori classici, elleni si latini).

Conformu decisiunii luate in sesiunea annulu 1878, se publica concursu pentru cea mai buna traductiune d'in:

a) *Plinius Cæcilius Secundus* (junior). Epistol. liber VIII, 1—11,

b) *Plutarchus*. Vita Pelopidæ. cap. I—XXII inclusivu.

c) *Herodotus*. Historiarum lib. IV, §. 51—100.

cu conditiunile urmatóre:

1. Traductiunea va fi intr'ua limba románésca, cátu se póte de curata si de elegante, cautându a se reproduce in traducere calitátile autorulu tradusu.

Traducetorii sunt datori a dá note critice assupr'a differiteloru lectiuni alle locuriloru obscure d'in textu, cumu si note esplicative assupr'a terminiloru tehnici si numelor proprii care vinu in textulu autorulu.

2. Manuscriptele venite mai târdu de 15 Augustu 1879 nu se voru luá in consideratiune.

3 Manuscriptele voru fi scrise cátu se póte de correctu si ligibile, ánse nu de mân'a traductoriulu, ci de alt'a straina, bine cussute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscriptulu se va scrie ua devisa in veri-ce limba si totu cu mâna straina. Pe lúnga manuscriptu se va allaturá si ua scrissóre inchissa cu

sigilla fora initialele autorului, adresata presedintelui Societății Academice și purtându în afăra devis'a manuscrisului, scrisa totu cu mâna straina, ăro in-la-intru numele autorului traducțiunii.

4. Manuscriptele se voru censurá si judecá de Sectiunea Filologica, care va propune premiulu destinatu pentru aceste lucrări.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu Societății pêne ce se voru reclamá de autorii lor, alle căroru nume remănu necunoscute, fiindu co plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine (dupo editiunile stereotype alle lui *Tauchnitz* d'in Lipsce'a) va fi de lei 120.

7. Cellu ce va obtine premiulu ca cellu mai escelente traductoriu allu celloru 20 de pagine de cari e vorb'a in articolii precedenti, va fi insarcinatu de Societate a face traducțiunea autoriului intregu, cu premiulu fixatu de lei 120, pentru fia-care 20 pagine (calculate dupo editiunile mai susu citate, fóra cá pentru acést'a sa se escluda consultarea altoru editiuni, in lucrarea traductoriulu)*).

8. Traductoriulu astu-felu insarcinatu de Societate va fi datoru a urmá lucrarea cu aceiasi diligentia, elegantia si puritate de limba cu care a facutu si prob'a premiata. Ellu va fi datoru a dá pre fia-care annu câte 200 pagine de traducere d'in editiunea luata de norma.

9. Traducțiunea se va essaminá de Sectiunea Filologica a Societății, si aflându-se conforma condițiunilor de mai susu, se va dá la typariu, ăro traductoriulu se va respunde remuneratiunea cuvenita. La casu ăne candu traducțiunea n'aru correspunde condițiunilor stabilite, ea se va tramite autoriului cu observatiunile facute de Sectiunea filologica si invitatiune de a o amendá.

10. Cându traductoriulu, d'in ori-ce cauza, n'aru mai continuá lucrarea, atunci se va publicá d'in nou concursu de proba, in condițiunile de mai susu.

11. Autorulu classicu, care trece peste 500 pagine, se va impartí intre mai multi concurrenti ce voru escellá la concursu.

12. Typarirea autoriului tradussu se va face de Societate in 1000 essemplare, formațu in octavu ordinaru, cu littere *garmond* si pre chărtea alba curata, dupo unu modelu allessu de Societate. Formatulu adoptatu, litterele si chartei'a approbate voru servi pentru toti autorii tradussi si typariti cu spessele Societății. Pretiulu unui essemplaru scossu la vëndiare se va defige in raportu cu spessele facute cu traducerea si typarirea lui, asia ca d'in vëndierea primei editiuni se ăssa si sa se incassede cu procentele loru toti banii versati cu acést'a editiune.

13. Traductorii operelor premiate de Societate sunt liberi a scote ua a dou'a editiune d'in traducțiunea facuta de dmsii; ăne numai dupo trecerea ăntěiei editiuni facuta de Societate, ei remănu proprietari pre traducțiunile loru.

14. Cându Societatea va affá de cuviintia a face ua noua traducțiune d'in unu autoriu deja tradussu si publicatu cu spessele ei, ea va fi libera a procede la acést'a, fóra ca ăntěiulu traductoriu sa aiba dreptulu de a se oppune.

B. Premiul Nasturellu

(d'in Seri'a A, pentru subiecte pusse la concursu, d) referenti la Limbistica si Istoria filologica séu litteraria a limbei române).

Conformu decisiunei luata in sesiunea annulu 1876, se publica concursu assupr'a thesei urmátore:

„Studiu assupr'a produceriloru litterarie in limb'a romána d'in epoc'a lui Mattheiu Bassarabu (1633—1654), in care se voru avé in vedere ătatu documente officiali si particulari, redactate in limb'a romána in acea epoca, cátu si cãrtile tradusse si typarite ro-manesce pe atunce, precumu si ori-ce elemente litterarie relative la miscarea culturai române in acellu periodu; se va studiá cu ua speciale ăntěiune viuétia si activitatea litteraria a eruditulu mare Logofetu allu tiérrei d'in acellu timpu, Udriste (Orestu séu Uriulu) Nasturellu d'in Feresci, cumnatu allu lui Mattheiu Voda si strabunu allu fericitulu nostru donatoriu.“

Condițiunile concursului voru fi:

1. Dissertatiunea va fi scrisa in limb'a romána, cu stylu claru si correctu.

2. Marimea lucrării va fi de 10—15 cölle de typariu, formațu in 4° micu séu in-8, ordinaru, littere *cicero*.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu va fi 15 Augustu 1879.

4. Manuscriptele se voru presentá anonyme, purtându ua devisa, care va fi reproducusa de unu plicu sigillatu, continěndu numele concurrentelui.

5. Premiulu ce se va accordá opului cellu mai bunu, va fi de lei 5000, fóra a puté fi impartitu.

6. Societatea Academica 'si reserva dreptulu de a typarí in publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiá. (Va urmá.)

Sciri diverse.

— (O serbatóre musicala in atelierulu domnului Amanu.) Sunt pucini pictori, chiar' in tierile cele mai culte, cari sa aiba unu atelieru mai artisticu si mai elegantu de catu simpaticulu nostru pictoru D. Amanu.

Acestu atelieru este unu adeveratu museu. Fara a vorbi de unu mobiliaru, sculptatu de insasi man'a dlui Amanu, si de o multime de obiecte de arta adunate

*) Pentru traducerea lui *Pliniu Junior* se recomanda in speciale, editiunea d-lui *Keil*, cu notele d-lui *Th. Mommsen*.

cu multu gustu, paretii atelierului sunt acoperiti de o multime de tablouri, tóte opere de valóre datorite penelului D-lui Amanu.

Daca parcimonia compatriotiloru nostrii de a cumpera tablouri si opere de arta a fostu si este prejudiciabile pictorului nostru subt punctulu de vedere financiaru, ea a avutu dreptu resultatu de a face, cum diseram, din atelierulu seu, unu adeveratu museu, unde cineva póte se admire cea mai mare parte din productiunile sale artistice.

Ei bine, in acestu atelieru, in acestu museu, s'a datu dumenic'a trecuta, diu'a o serbatóre musicala, care a produsu cea mai delicata si mai via placere, si a lasatu cea mai placuta impressiune in spiritele tutoloru asistentiloru.

Inspirátorea acestei serbatori, domnisiór'a Amanu, a fostu in acelasiu timp, artista eminenta, plina de talentu si de gratie, care a incantatu si emotionatu pe toti.

N'avemu trebuintia a face aci laud'a calitatiloru artistice, de cari e inzeestrata domnisiór'a Amanu.

Publiculu capitalei a avutu de multe ori ocaసిunea se admire forti'a si volubilitatea vocei sale; nici-o data inse domnisiór'a Amanu nu a cantatu cu unu sentimentu mai emotionatu, pe care l'a comunicatu cu inlesnire publiculu de elita ce o ascultá si nu a nuantiatu canteculu seu cu o mai perfecta inteligentia si o mai justa mesura.

Piesele erau alese cu multu gustu, si, afara de cele indicate in programulu ce'lu publicamu mai la vale, domnisiór'a Amanu a mai cantatu inca celebr'a legenda valacha de Braga, si mai multe arii nationale.

D-nii Wiest (violina), Dimitrescu (violoncelu), Prager (piano) junele violinistu Wondra, Schipek si Cairetti, au cantatu asemenea piesele indicate in programa, cu multu talentu si multa maiestria.

Acést'a serbatóre musicala a fostu onorata de presentia Altetiei Sale Regale gratiós'a nóstra Suverana, precum si a Altetiei Sale Principes'a de Waldeck, cari pareau incantate de a ascultá o musica atatu de admirabila, esecutata cu atatu talentu artisticu, incongiurate fiindu de unu publicu atatu de alesu.

Nu potemu de catu a esprimá gratitudinea nóstra dómnei si domnului Amanu de fericit'a idea ce au avutu de a inaugurá asemenea serbatori musicale, cari sunt de natura a formá gustulu si a indreptá spiritele catre inaltele si nobilele regiuni ale artei.

Eata program'a serbarei:

I-ere partie. 1. Mendelssohn, Fragment du quatuor en si mineur pour piano et instruments a cordes executé par Mr. Wiest, Dumitrescu, Prager, Schipek. 2. Mozart, Air des noces de Figaro, chanté par M-elle Nicolescu-Aman. 3. Verdi, Air de Ballo in Maschera, chanté par Mr. Cairetti. 4. Röver, Sérénade du Savoyard, executé par Mr. Dumitrescu. 5. Mozart, Duo de Don-Juan, chanté par M-elle Aman et Mr. Cairetti.

II-éme partie. 6. Vieux-temps, Fantaisie Caprice, executé par Mr. Wondra. 7. Halévy, Air de la Juive, chanté par M-elle Aman. 8. Bach, Chopin, Schumann Aufschwung, Fugue en la mineur, Etude en la mineur, executés par Mr. Prager. 9. Gordigiani, Ogni Sabatto, chanté par M-elle Aman.

— (Tenorulu Tamberlick). Diariulu parisianu „Le Figaro“ adevereste scirea cum ca vestitulu Tamberlick este romanu.

Adeveratulu nume alu lui Tamberlick este „Toma Berlicu“ (asulu de trefla); elu este din unu satu de langa Botosiani; de micu a intratu in serviciu la arendasiulu mosiei cá vizéteu (cocisiu).

Intr'o di se duse cu domnulu seu la Botosiani si trase la hanulu unde se affá in treacatu trup'a opereii italiene.

Toma Berlicu deshmandu caii si preamblandu-i, i-a venit se cante, si a cantatu niste cantece romanesce ce sunt pe niste tonuri fórtě susu.

Tenorulu trupeii, care se intempla tocmai atunci in ograd'a hanului, audiendu acelu glasu asia de frumosu, aduna indata pe cameradii sei. Chiamá pe Toma Berlicu si-lu puse se cante. Berlicu avea de pe atunci ecelu ut cu care si-a facutu numele si avereá.

Directorulu trupeii dupa acea proba i-a propusu se-lu ia cu densulu in Itali'a si se-lu invetie canteculu; dandu-i 450 de franci pe luna.

Berlicu care avea la domnulu seu numai 150 de franci pe anu, 2 parecii de ciobóte si unu sumanu, se prinse bucurosu si pleca cu trup'a in Itali'a.

Nu multu dupa aceea a debutatu in Itali'a cu unu succesu care a mersu totu crescěndu.

„Stéu'a Romaniei.“

— (Numire) D-lu V. Maniu, fostu prim-presedinte la curtea apelativa din Iasi si fostu advocatu alu statului, fu numitu de advocatu alu statului pe langa tribunalele si curtea din Bucuresci in loculu d. Gr. U. Balutia demissionatu.

— (Serat'a tinerimeii romane din Buda-Pest'a) precum scrie „Famili'a“, a avutu nu numai unu prea preciosu succesu moralu, dar' totu odata si unu considerabilu resultatu materialu. Venitulu curatu, de si multe liste nu s'au inapoiatu inca, se urca la 6—700 fl. Insemnamu cu bucuria, ca Inaltimile Loru Regale, Domnulu si Dóm'n'a Romaniei, au tramisu prin d-lu maresialu alu curtii, cu o epistola in termini de inalta incuragiare, sum'a de 100 fl. Asia societatea „Petru Maioru“ in alu carei favoru s'a arangeatu serat'a, va primi unu ajutoriu, de care avú mare trebuintia.

Maiestatea Sa imperatulu si regele a daruitu in numele seu si alu Maiestatii Sale regin'a, societatii „Petru Maioru“ din Buda-Pest'a 100 fl.

— (Venitulu balului) datu la Vien'a in folosulu societatii academice „Romani'a Juna“, precum relaté dia diarele din Vien'a, ar fi preste 1000 fl. v. a.

— (Nationalitatea Papiloru.) Intre cei 261 de Papi au fostu 208 italieni, (dintre cari 104 au fostu románi), 12 au fostu greci, 17 francesi, 6 germani, 3 spanioli, 2 portugesi, 1 englesu, 1 holandesu, 1 dalmatinu, 7 asiati si 3 africani.

— (Societatea vapóreloru danubiane) face cunoscutu, ca la 7 Februariu a. c. a inceputu navigatiunea intre Galatiu si Brail'a. In curendu voru incepe calatoriile pana la Giurgiu.

— (Budgetulu unei cetati.) Din budgetulu reg. cetati libere Aradu se póte vedea ca ea in anulu 1879 va avea spese: 392,986 fl. ăra veniturile sunt preliminate cu: 266,940 fl. Resulta deci unu deficitu de 126,046 fl. care se va coperi prin unu aruncu comunulu de 40 1/2%.

— (Numerulu poporatiunei din Dobrogea.) Din recensementulu facutu din partea gubernului romanu resulta ca intrég'a poporatiune a Dobrogei se urca la sum'a totala de 116,732 din care 24,314 sunt romani, 19,479 bulgari 59,003 turci si 13,936 streini de diferite nationalitati.

— (Multiamita publica.) Comitétulu arangeatoru alu balului juristiloru dela academi'a reg. de dreptu din Sibiu, isi tiene de placuta datorintia a isi esprimá pe calea acést'a viuele sale multiamiri p. t. domni si dómne, care au bine-voitu a contribui cu sumele notate mai la vale, preste pretiulu de intrare, in folosulu fondului de ajutorare alu juristiloru. Au contribuit:

Escelenti'a Sa Mironu Romanulu, arhiepiscopu si mitropolitu greco-orientalu 10 fl. Ilust. Sa Mihailu Fogarasy, episcopu romano-catholicu 10 fl. Ilust. Sa Fridericu Wächter, comite supremu 8 florini 50 cr. d. Samuilu Filep, directoru de catastru 8 florini 50 cr. d. Peregrin Neurihrer 6 fl., d. Fridericu Harth 6 fl., Ilust. Sa Nicolae Popea, archimandritu si vicariu archiepiscopescu 5 fl., br. Carolina Salmen 5 fl., d. Alexandru Lebu, proprietariu 5 fl., d. Corneliu Tobiasiu, protonotariu com. 5 fl., d. Soltész Nagy Franciscu 5 fl., d. Dr. Samuilu Moferdt 4 fl., d-na Louis'a de Brennerberg 3 fl. 50 cr., d. Ilie Macellariu, consiliariu gud. in pens. 3 fl. 50 cr., d. Carolu Kiss de Egerpatak, advocatu 3 fl. 50 cr., d. Dr. Iosifu Hodosiu 3 fl. 50 cr., d. Iosifu Mathias, assesoru in pens. 3 fl. 50 cr., d. Valentinu Bock, advocatu 3 fl. 50 cr., d. Ferderber Samuilu, comerciantu 3 fl. 50 cr., d. Venzel Teffer, c. r. medicu alu statului maioru 3 fl., d. Paul Theil, advocatu 2 fl. 50 cr., d. Nicolau P. Petrescu 2 fl. 50 cr., d. Samuilu Glaser 2 fl. 50 cr., d. Dr. Ioanu Moga 2 fl., d. Franciscu Kovács, plebanu 2 fl., d. Franciscu Pongratz 2 fl., d. Ant. Schuster 2 fl., Esc. Sa Antoniu Heitzinger, generalu 1 fl. 50 cr., d. Stefanu György, canonicu si plebanu 1 fl. 50 cr., d. Victoru Sill, advocatu 1 fl. 50 cr., d. Constantin Stezariu, c. r. capitani in pens. 1 fl. 50 cr., d. Carolu Schneider 1 fl. 50 cr., d. Buscke Carolu 1 fl. 50 cr., d. Mihailu Guth 1 fl. 50 cr., d. Otto Conradt 1 fl. 50 cr., d. Naum Nasta 1 fl. 50 cr., N. N. 1 fl., d. Antoniu Fabini, comerciantu 1 fl., Escel. Sa d. Iosifu Kreis, generalu 50 cr., d. Toma Gecz, colonelu c. r. 50 cr., d. Augustu Sennor, vicecomite 50 cr., d. Dr. Nicolau Olariu, advocatu 50 cr., d. Dr. Danu P. Barcianu 50 cr., d. Andreiu Domanovsky, professoru 50 cr., d. Samuilu Borger, advocatu 50 cr., d. Iosifu Osterlam 50 cr., d. Adolf Weiss 50 cr., d. Antoniu Bechnitz 50 cr., d. Carolu Seemann, c. r. majoru 50 cr., d. Samuilu Bergleiter 50 cr., d. Stefanu Szabo 50 cr., d. Alfred Schram 50 cr., d. Wilhelm Mayer 50 cr., d. Nicolau Contianu 50 cr., d. Ioanu Popoviciu 50 cr., d. Ioanu Cipu 50 cr., d. Gustav Konerth 50 cr., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., B. P. 50 cr., d. Iuliu de Follért 2 cr. —

Post'a redactiunei.

Fagarasiu et Lissa, Lugosiu. Exemplarie intregi dela 1 Ianuariu a. c. din „Observatoriulu“ mai avemu; din anulu tr. mai sunt 6. Dictionariu si Glosariu se afla, Dictionariu ungurescu-romanescu asemenea, legate cum voiti.